

קהילת אשל אברהם

Congregation Eshel Avraham

דרשה יום שני ראש השנה תשפ"ג/ג'ק גילרון

נושא דבר תורה שלי היום הוא הביטוי: הנני

הביטוי הזה משמש כסוגריים הפותחות וסוגרות את סיפור העקידה – שאנו קוראים אותו היום

כך הוא פותח:

1. (א)

וַיְהִי אֶחָד הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֵלֶּהִים נִסָּה אֶת־אֲבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי:

ואחרי הסיפור מגיע לשיא המתח ואברהם עומד לשחוט את בנו, שוב אנו שומעים:

1. (יא)

וַיִּקְרָא אֵלָיו מִלֵּאָדָּ: הֲיִנְהוּ מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אֲבְרָהָם אֲבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי:

גם מה שכתוב במרכז הסיפור – שיח היחידי בין אברהם לבנו בכל הפרשה, כל המסע אל הר המוריה ובחזרה ממנו, מופיע הביטוי וגם פעם נוספת בלי ההטעיה האישית (הנה):

1. (ז)

וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־אֲבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי בְנִי וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי הָאֵשׁ וְהַעֲצִים וְאֵיהֶן הַשָּׂה לְעֹלָה:

לפני יותר מ-50 שנה למדתי את המבנה הספרותי של פרשת העקדה מפרופ' באזי פישביין בקורס שלו על ספר בראשית. הוא העיר שלסיפור שלנו יש מבנה כיאסטי (אבגדגבא) ושיחתם של אברהם ויצחק בנו נמצאת במרכז של המבנה הכיאסטי.

א-וישא אברהם את עיניו – ב- ויקח את עצי העולה - וישם על יצחק בנו - ויקח בידו את האש ואת המאכלת – ג- וילכו שניהם יחדיו – ד- ויאמר - הנני בני - ויאמר – ג- וילכו שניהם יחדיו – ב- ויערך את העצים ועצים ועקד את יצחק ושם אותו וישלח את ידו ויקח את המאכלת - א וישא אברהם את עיניו

ברור שביטוי הנני פה הוא מילת מנחה (לייטוורט כפי שהטביעו המונח רזנצווייג ובובר לתאר את התכסיס הספרותי)

אבל מה מסמן הביטוי הזה?

- אני נמצא במקום הזה – פיזית -הנה אני נמצא ברגע הזה, בעכשיו הזה, קיומית – אקזיסטנציאלית, בכל הישות ומודעות שלי – ביחס לך הקורא לי – בעקדה מי קורא? – האל

קהילת אשל אברהם

Congregation Eshel Avraham

הבן? אפשר לראות את "הנני" של אברהם כתגובת הנגד ותרופא לכישלון אדם הראשון שמתחבא כאשר אלהים שואל אותו "איך".

חז"ל ראו את ראש השנה כיום ההולדת של המין האנושי (היום הרת עולם). לפיהם ביום הזה נברא האדם הראשון ואנו נקראים לתקן את מעשה אדם הראשון ואת עצמנו. בעקבות אברהם אנו נקראים להצהיר – הנני! איננו מתחבאים אנו מתייצבים כאן, עכשיו, גם לבחון ולהבחין את מעשינו של השנה האחרונה.

הנטייה לברוח או להתחבא הוא כה טבעית כדרך התמודדות עם אתגרי החיים. אבל אז לא פעם אנו מפספסים את החיים. פול סיימון ביטא את זה בצורה הכי כואבת בשיר שלו Slip sliding away:

And I know a father
Who had a son
He longed to tell him all the reasons
For the things he'd done
He came a long way
Just to explain
He kissed his boy as he lay sleeping
Then he turned around and headed home again

לכן המסר של העקדה לא צריך להיות עבורנו הנכונות להקריב את היקר מכל, אלא להיות נוכח ולהקשיב ליקר מכל בחיינו – לבחובת זוג שלנו, לילדים שלנו, להורים שלנו, לשקופי החברה הנזקקים לנו, לסביבה, לכדור הארץ.

עידן רייכל ביטא את זה במילים הנפלאות שלו:

"מי זה קורא לך הלילה - הקשיבי
מי שר בקול אלייך - אל חלונך"

בעקבות חז"ל בדרשתם את שיר השירים, אני דורש רב עידן:
"מי זה קורא לך היום הקשיבי
מי שר בקול אלייך – אל חלון נפשך"

בימינו אנו יש לנו מכשירים שכאילו קושרים אותנו עוד יותר אחד לשני (cellphones, talkbacks, social media). אבל לפעמים זאת ההסחה הכי גדולה שיכולה להיות כי מזה שאנו טרודים לקרוא את כל המאמרים, הווטסאפים, וטוויטרים שאנו מקבלים ושולחים הלאה, אנו מפספסים באמת להיות ערים למי שבאמת קורא לנו ודורש מענה. לפעמים דרושה מאתנו פעולה כדי להיחלץ מן ההסחה התמידית כדי באמת להיות נוכח ולשמוע. לכך רומז הכתוב בעקדה – "וישא אברהם את עיניו" שכמו "הנני"

קהילת אשל אברהם

Congregation Eshel Avraham

משמש כמסגרת הפותחת וסוגרת את הסיפור. צריך להרים את הראש ולהסתכל. מה היה קורה אם אברהם לא היה מרים את הראש לראות את האיל?

משמעות השניה לביטוי "הנני" הינה:

- אני מוכן – למה? זה מופיע גם בסיפור של יוסף – יעקב שעומד לשלוח יוסף לאחיו לבדוק שלומם (ולעבדות וגלות במצרים – אבל שלא יודע שזה כך) קורא ליוסף ויוסף עונה "הנני" כאילו הסיפור רוצה להגיד לנו שיוסף מוכן למסע התלאות שעומד לצאת אליו)

המשמעות השניה היא – להיות מוכן למה שעומד בפנינו- דורש מאיתנו להתכונן במה שצריך. לפעמים זה מתבטא במעשים פרוזאים – ויבקע עצי עולה, ויחבוש את חמורו, ויקח שני נערי איתו. זה גם הנכונות לעשות כל מה שצריך כדי למלא את המשימה מבלי לחפש תירוצים. יוסף ששואל את האיש ליד שכם איפה אחיו הרועים (את אחי אנכי מבקש) – לא מוותר. הוא לא חוזר לאבא שלו ואומר: "לא מצאתי אותם."

במצב של נוכחות, כל אחד מאתנו צריך לשאול: "מה אני צריך לעשות ולהכין כדי לתת מענה לזה שקורא לי?"

אני מאחל לכולנו שבשנה הזאת באמת נחיה את חיינו בנוכחות מלאה במצב של "הנני" וכחברה במצב של "הננו".

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

קהילת אשל אברהם

Congregation Eshel Avraham

1. (א) ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את-אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני:
 2. (ב) ויאמר קח-נא את-בנה את-יחידה אשר-אהבת את-יצחק ולך-לה אל-ארץ המדינה והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך:
 3. (ג) וישכם אברהם בבקר ויחבל את-חמרו ויטח את-שני נעריו אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם וילך אל-המקום אשר-אמר-לו האלהים:
 4. (ד) ביום השלישי וישא אברהם את-עיניו וירא את-המקום מרחק:
 5. (ה) ויאמר אברהם אל-נעריו שבו-לכם פה עם-החמור ואני והנער גלכה עד-כפה ונשתחנה ונשובה אליכם:
 6. (ו) ויקח אברהם את-עצי העלה וישם על-יצחק בנו ויטח בידו את-האש ואת-המאכלת וילכו שניהם יחדו:
 7. (ז) ויאמר יצחק אל-אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני ויאמר הנה האש והעצים ואני השנה לעלה:

קהילת אשל אברהם
Congregation Eshel Avraham

8. (ח)

ויאמר אברהם אלהים יראה-לו השנה לעלה בני וילכו שניהם יחדו:

9. (ט)

ויבאו אל-המקום אשר אמר-לו האלהים ויבן שם אברהם את-המזבח ויערף את-העצים ויעקד את-יצחק בנו וישם אתו על-המזבח ממעל לעצים:

10. (י)

וישלח אברהם את-ידו ויקח את-המאכלת לשחט את-בנו:

11. (יא)

ויקרא אליו מלאך יהוה מן-השמים ויאמר אברהם ויאמר הנני:

12. (יב)

ויאמר אל-תשלח ידך אל-הנער ואל-תעש לו מאומה כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ולא חשכת את-בנה את-יחידה ממני:

13. (יג)

וישא אברהם את-עיניו וירא והנה-איל אחר נאחז בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את-האיל ויעלהו לעלה תחת בנו:

14. (יד)

ויקרא אברהם שם-המקום ההוא יהוה יראה אשר יאמר היום בהר יהוה יראה:

15. (טו)

ויקרא מלאך יהוה אל-אברהם שנית מן-השמים:

קהילת אשל אברהם
Congregation Eshel Avraham

16. (טז)

וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם־יְהוָה כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חָשַׁכְתָּ אֶת־בְּנֵי־אֶת־יְחִידָה:

17. (יז)

כִּי־בָנִי אֲבָרְכֶךָ וְהַרְבֵּה אַרְבָּה אֶת־זַרְעֶךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחֲזֹל אֲשֶׁר עַל־שְׁפַת הַיָּם וַיִּרְשׁ זַרְעֶךָ אֶת שְׁעַר אֵיבָיו:

18. (יח)

וְהִתְבָּרַכְוּ בְּזַרְעֶךָ כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ עֲקֹב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקִלִּי:

19. (יט)

וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם אֶל־נְעָרָיו וַיִּקְמוּ וַיִּלְכוּ יַחְדָּו אֶל־בְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם בְּבְאֵר שֶׁבַע: